

SOCIALE IMPACT ANALYSE (SIA)

De sociale impact van projecten is vaak groot, maar blijft in Nederland meestal onzichtbaar én onbenoemd. Waar in veel landen het uitvoeren van een Social Impact Assessment (SIA) verplicht is, staat Nederland nog aan het begin van deze ontwikkeling. Tegelijk groeit de urgentie: steeds vaker willen bestuurders en projectteams zicht hebben op sociale effecten, zodat deze een volwaardige plek krijgen in besluitvorming.

Wat zijn sociale effecten?

Sociale effecten zijn vaak ongrijpbaar en niet direct zichtbaar. De International Association for Impact Assessment (IAIA) onderscheidt de volgende aspecten: manier van leven, cultuur, community, politiek landschap, fysieke omgeving, gezondheid en welzijn, persoonlijke en eigendomsrechten, en angsten en dromen.

Sociale effecten in Nederland

In Nederland uiten sociale effecten zich vooral als:

- Onzekerheid en angst over de leefomgeving en toekomst
- Mentale en gezondheidsklachten, o.a. door hinder
- Identiteits- en verbondenheidsvragen
- Polarisatie en verdeeldheid
- Bestaanszekerheidszorgen
- Effecten op de woonsituatie

De aard van de effecten verschilt per fase. In de voor- en planfase overheerst angst, onzekerheid en verdeeldheid. In de realisatie- en gebruiksfase ontstaan vaker mentale en fysieke klachten.

Verandering leidt tot effect

Sociale effecten zijn het *gevolg* van veranderingen. Denk aan veranderingen in de fysieke leefomgeving en in bereikbaarheid of economische veranderingen. Eén verandering kan meerdere sociale effecten tot gevolg hebben. Het daadwerkelijke sociale effect verschilt per persoon of groep.

Cumulatieve effecten

Ook cumulatieve effecten spelen een rol. **Intercumulatieve effecten** gaan over de interactie met effecten uit andere projecten. **Intracumulatieve effecten** betreffen de wisselwerking tussen verschillende effecten binnen één project.

Wat levert een Sociale Impact Analyse op?

De sociale impact analyse geeft inzicht in de impact van een project op een gemeenschap en op de sociale omgeving. Die informatie helpt je met het bepalen van je strategie: je kunt je voorbereiden op potentieel positieve of negatieve effecten. Positieve effecten kun je versterken, negatieve effecten mitigeren. Bovendien is het waardevolle informatie voor weloverwogen besluitvorming. De SIA levert daarmee een kader voor gesprekken over dit soort effecten. Gesprekken die zónder analyse, op onderbuikgevoel, alle kanten op kunnen gaan. Een SIA maakt perceptie meetbaar.

Hoe voer je een SIA uit?

Het uitvoeren van een Sociale Impact Analyse begint in een vroeg stadium. De eerste sociale effecten treden namelijk al in een vroege fase op, vanaf het allereerste gesprek. De analyse volgt een logisch stappenplan en de wijze waarop data wordt verzameld is afhankelijk van de fase en het type project. Je kijkt in ieder geval naar de *impact history*, naar effecten in vergelijkbare situaties en naar *cumulatieve impact*. Voor de beste resultaten wordt het onderzoek door een onafhankelijke partij uitgevoerd.

Belangrijk: de beoordeling

De beoordeling van de gegevens is een belangrijke stap in de SIA: het toekennen van waarde aan de gegevens. Dit doe je onder andere op basis van de **grootte**, de **schaal**, de **duur** en de **waarschijnlijkheid** van het optreden van het effect. Ook neem je daarin de **kwetsbaarheid** van de getroffen groep mee. Deze beoordeling is uiteindelijk relevant. Op basis hiervan bepaal je namelijk de mitigerende danwel versterkende maatregelen én het is de basis voor de besluitvorming.

Bronnen: IAIA (2025), ISEP (2025), Smith & Vanclay (2024)

Versie: januari 2026. © 2026 Evelien Brascamp. Alle rechten voorbehouden.

Over de auteur

In Evelien haar werk als omgevingsmanager knaagde het vaak dat sociale effecten in projecten vaak onderbelicht blijven. De **nieuwsgierigheid** hiernaar groeide uit tot een **specialisatie** in Sociale Impact Analyse, inclusief opleiding bij de IAIA. Evelien is erkend **SIA-onderzoeker** en **helpt organisaties** sociale impact zichtbaar en bespreekbaar te maken.

Evelien Brascamp

www.tiendevertdieping.nl

evelien@tiendevertdieping.nl

Tiende vertdieping

Voor nóg beter omgevingsmanagement

